

RETTEEN I KOLDING DOM

afsagt den 6. januar 2026

Sag BS-11519/2025-KOL

Sagsøger

(advokat Merac Hamid, beskikket)

mod

Danmarks Fængsler

(advokat Sanne H. Christensen)

Denne afgørelse er truffet af Dommer.

Sagens baggrund og parternes påstande

Retten har modtaget sagen den 28. februar 2025.

Sagen drejer sig om fremrykning af udgangsforløb for langtidsafsonere (indsatte med over 8 års fængsel) i henhold til udgangsbekendtgørelsens § 37, stk. 3. 3. pkt., jf. udgangsvejlednings pkt. 69.

Sagsøger har nedlagt følgende påstande:

Påstand 1:

Områdekontoret i Kriminalforsorgen Vests afgørelse af den 5. december 2024 ophæves og sagen hjemvises til fornyet behandling.

Påstand 2:

Områdekontoret i Kriminalforsorgen Vest tilpligtes at anerkende, at Sagsøger skulle have opnået tilladelse til uledsaget udgangsforløb den 5. december 2024.

Påstand 3:

Områdekontoret i Kriminalforsorgen Vest tilpligtes at betale 70.000,00 kr. til Sagsøger med procesrente fra sagens anlæg til betaling sker.

Danmarks Fængsler har nedlagt følgende påstande overfor Sagsøgers påstand 1 og 2:

Principal: Frifindelse.

Subsidiært: Hjemvisning.

Og frifindelse overfor Sagsøgers påstand 3.

Retten har bestemt, at sagen ikke behandles i den forenklede proces efter reglerne i retsplejelovens kapitel 39.

Oplysningerne i sagen

Sagsøger er ved dom af 26. marts 2021 idømt fængsel i 10 år. Dommen blev for så vidt angår Sagsøger stadfæstet ved Vestre Landsrets dom af 25. august 2022.

Kriminalforsorgen Vest traf den 5. december 2024 afgørelse vedrørende fremrykning af udgangsforløb for Sagsøger. Af afgørelsen fremgår følgende:

”...

Afslag på fremrykning af udgangsforløb

Områdekontoret i Kriminalforsorgen Vest har den 30. oktober 2024 modtaget en anmodning om fremrykning af din klients udgangsforløb med henblik på mere tid til udslusning, herunder på baggrund af muligheden for at tage en uddannelse, have samvær med sin søn samt for at påbegynde uledsaget udgang, førend de tidsmæssige betingelser er opfyldt.

Der kan ske fremrykning af udgangsforløbet i de tilfælde, hvor der er behov for at kunne gennemføre et længere uddannelses- eller behandlingsforløb, end der ellers ville være mulighed for efter hidtidig praksis.

Din klients HF-undervisning blev bremset i forbindelse med, at HF-undervisning blev lukket ned i alle lukkede fængsler sidste år. Han har siden været tilmeldt IT via SmartLearning i Enner Mark Fængsel, men dette blev afbrudt, da personalet måtte sande, at det ikke er muligt at læse IT under lukket regi. Han blev herefter tilbudt et andet akademifag, men takkede

nej. Det er muligt for din klient at genoptage sit HF-studie, når han overføres til åbent regi, herunder også halvåbent fængsel.

Din klient har den 26. november 2024 fået tilladelse til overførsel til halvåbent fængsel, når han har afviklet sin sidste ledsaget udgang hver 2. måned. Denne er afviklet den 1. december 2024. Områdekantoret vurderer derfor ikke, at der kan ske fremrykning på baggrund af ovenstående henset til, at din klient snart overføres til halvåbent fængsel, og henset til, at din klients uddannelsesforløb er muligt at gennemføre med det udgangsforløb, der er givet efter gældende regler og praksis.

For så vidt angår fremrykning af din klients udgangsforløb med henblik på samvær med sin søn samt med henblik på at påbegynde uledsaget udgang på et tidligere tidspunkt, end reglerne tilsiger, skal områdekantoret henvise til vores afgørelse af 3. juli 2024, hvor der er taget stilling til spørgsmålene.

Der er ikke fremkommet nye oplysninger i sagen, der kan føre til en anden vurdering.
..."

Civilstyrelsen har meddelt Sagsøger fri proces.

Forklaringer

Sagsøger har forklaret, at han er 34 år. Han afsoner nu i Sdr.

Omme Fængsel. Han blev flyttet til åbent fængsel for 14 dage siden. Han har nu uledsaget udgang og mangler den sidste 24 timers udgang, før han overgår til orlov. Han bygger paller i tømrerværkstedet og læser matematik på folkeskoleniveau. Der er ingen reel uddannelse. Han er kun fundet egnet til at læse matematik på folkeskoleniveau.

Da han ankom til Sdr. Omme Fængsel, arbejdede han på et depot. Han bad om at få lov til at genoptage HF, hvis det ikke var muligt med Smartlearning. Han skulle selv betale for Smartlearning og HF, og han havde ikke råd til at betale for Smartlearning. Han fik at vide, at han kunne tage HF, når han kom i halvåbent fængsel, og senere fik han at vide, at det først kunne lade sig gøre, når han kom i åbent fængsel. Nu hvor han er blevet flyttet til åbent fængsel, kan det stadig ikke lade sig gøre.

Han har en kognitiv skade efter en trafikulykke, og han skal derfor holde sin hjerne i gang. Han har forsøgt at holde sin hjerne i gang med uddannelse, siden han blev varetægtsfængslet. Han er stoppet med at ryge cigaretter og hash. Han spiser sundt, træner og læser bøger. Han har tilmeldt sig enhver mulighed for uddannelse. Han har taget matematik igen, selvom han har gennemført faget

tre gange. Han gør det for at holde sig i gang. Der var en fantastisk uddannelse på Enner Mark.

Han er visiteret til førtidspension og fleksjob, men det er ikke det, han ønsker. Han vil gerne betale sin gæld og forsørge sin søn uden at begå kriminalitet. Det er urealistisk at få et job, når han har en lang straf på sin straffeattest, hvis han ikke får opbygget nogle særlige kompetencer. Han vil kunne arbejde fuldtid med IT på trods af nogle fysiske skavanker. Han arbejdede målrettet hen mod en bestemt uddannelse. Han blev optaget på Smartlearning-uddannelsen, påbegyndte uddannelsen og var i gang i 14 dage, men så fandt de ud af, at det ikke fungerede med fængslets computer. De forsøgte at løse det på mange måder. Han accepterede, at det ikke kunne lade sig gøre, da han fik at vide, at han ville kunne tage uddannelsen, når han kom videre fra lukket fængsel. Han ved ikke, hvorfor han fik at vide, at det ikke kunne lade sig gøre i Sdr. Omme Fængsel. De har en afdeling til uddannelse, og der er flere indsatte, der læser HF på fjernstudie i det halvåbne fængsel. Smartlearning er et springbræt, da man kan blive ved med at bygge på uddannelsen. Det var hele tiden målet at læse videre til datamatiker. Det er en 5-årig uddannelse. Det var oplagt at læse til datamatiker på den måde, når han sad i fængsel.

Man bliver screenet til at komme på Turbo-afdeling i fængslet. Man underskriver en kontrakt om, at man vil overholde alle regler. Det er ikke korrekt, at han har sagt, at han ikke kunne afsone på Møgelkær Fængsel på grund af Brabrand-gruppen. Der er mange indsatte fra Brabrandgruppen i Sdr. Omme Fængsel. Han har endda delt celle med en fra den gruppering. Han søgte om at komme til Møgelkær Fængsel, men blev i stedet flyttet til Sdr. Omme Fængsel. Hans studievejleder sagde, at han havde mulighed for at læse videre i Møgelkær Fængsel. Han har desuden sin familie tættere på i Møgelkær. Han vil gerne tage Smartlearning-uddannelsen, hvis han får mulighed for det. Hvis han ikke får mulighed for det, har han udtømt alle sine muligheder, og så må han acceptere, at det ender i en førtidspension.

Han har en søn på 5 år. Han har fået samvær med sin søn efter 8 overvågede samvær i Familieretshuset. Han har ikke fået besøg af sin søn i fængslet. Det var vanskeligt at få besøg i Enner Mark på grund af bandegrupperinger. Det er nemmere at få besøg i Sdr. Omme Fængsel. Det har ikke gavnet ham, da hans familie kun har mulighed for at bringe hans søn til samvær en gang om måneden. Hans søn glæder sig til at besøge ham, og han bliver ked af det, når han skal gå igen. Det er meningen, at hans søn skal overnatte hos ham på sigt. Han har brugt alle sine udgange på at være sammen med sin søn.

Der har været et møde i Enner Mark om muligheden for fremrykning af udgang. Det var et forfærdeligt møde. Han var optimistisk og glad, da han gik ind til mødet. Juristen sagde, at han aldrig ville få fremrykning af udgang, men hun

sagde ikke hvorfor. Der var ikke flere møder derefter. Han fik at vide, at man ikke kunne få flere møder med juristen. Der blev lavet en fælles klage til Ombudsmanden. De fik medhold i, at juristen skulle holde møder med de indsatte. Der er mange af de indsatte, der har givet op. Man kan ikke blive fremrykket eller få halv tid, og man bliver modarbejdet i sin resocialisering.

Hans søn blev født, mens han sad i varetægt. Han ændrede alt efter det. Han har skåret gamle venner væk, og han ses kun med sin mor, lillebror og søn nu. Han har målrettet forsøgt at gøre sig selv bedre. Han har tidligere haft et hash-misbrug, og han havde røget cigaretter i 15 år. Han stoppede med begge dele, da han fik sin søn. Han vil gerne være et godt forbillede for ham. Han har kun haft to ubetydelige disciplinærsager under sin afsoning. Det er demotiverende, at alt det ikke var nok til at blive fremrykket. Han har aldrig bedt om mere end sine rettigheder.

Han vil gerne leve et almindeligt familieliv. Han blev indsat, da han var 29 år, og han har brugt afsoningen på at blive et bedre menneske. Hvis han bliver tilkendt 70.000 kr. i tortgodtgørelse, vil han bruge pengene på at tage uddannelsen på Smartlearning. Han vil nok skulle bruge en del energi og tid på at kunne komme i gang med Smartlearning igen, men det er grunden til, at han hele tiden har holdt sin hjerne i gang med uddannelse. Han ved ikke, hvor lang tid det vil tage, før han er oppe på et niveau, hvor han kan starte på Smartlearning igen. Han kan godt lide murerfaget, men det er ikke en realistisk fremtid på grund af hans fysiske gener. En fremtid indenfor IT er realistisk. Han vil ikke kunne betale sin gæld af, hvis han ender på førtidspension.

Lige nu er det økonomien, der afholder ham fra Smartlearning. Fængslet har vurderet, at han ikke er egnet til at tage en uddannelse. Han fungerede bedre kognitivt for et år siden. Hans økonomiske situation var den samme for et år siden. Det er korrekt, at han har snakket med sin mor om, at han var i konflikt med nogle andre indsatte. Det var enkelte personer og ikke grupperinger. Fængslet har ikke taget hensyn til, at han var i konflikt med nogen.

Da han sad i lukket fængsel, skulle han ikke betale for Smartlearning eller HF. Det skal han både i halvåbent og åbent fængsel. Smartlearning koster 66.000 kr., og man kan ikke afdrage beløbet, som man kan med betalingen til HF. Han har derfor bedre mulighed for at kunne betale for HF. Han ville spare meget tid, hvis han kunne starte på Smartlearning.

Parternes synspunkter

Sagsøger har i sit påstandsdokument anført:

”...

2. ANBRINGENDER

2.1. AD PÅSTAND 1 – OPHÆVELSE AF AFGØRELSE

- 2.1.1. Til støtte for den nedlagte påstand om ophævelse af afgørelse og hjemvisning til fornyet behandling gøres det gældende, at afgørelsen er forkert og usaglig, samt fraviger afgørelsen fra lov og praksis.

Det gøres det gældende, at det fremgår af udgangsvejledningens pkt. 69, at indsatte kan fremrykkes i udgang på et tidligere tidspunkt, hvis der foreligger særlige grunde. Uledsaget udgang ved fremrykningstilfælde kan tidligst gives ved afsoning af 1/3 af straffen.

Det gøres gældende, at de særlige grunde, i henhold til denne bestemmelse er følgende:

” De særlige grunde, der kan begrunde fremrykning er enten, at den indsatte skønnes at kunne prøveløslades tidligt efter straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1, eller at den indsatte skønnes at have behov for mere tid til udslusning, f. eks. i tilfælde, hvor hensynet til børn eller andre familiemedlemmer eller helbredsmæssige hensyn taler derfor, og i tilfælde, hvor der er behov for at kunne gennemføre et længere uddannelses- eller behandlingsforløb, end der ellers ville være mulighed for. Der kan ligeledes være tale om, at der er sket en ikke uvæsentlig holdnings- og adfærdændring hos den indsatte i forhold til misbrug, kriminalitet mv., uden at straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1, dog kan anvendes. Her tænkes f. eks. på tilfælde, hvor den indsatte ved egen hjælp er kommet ud af sit misbrug. Det er endvidere en forudsætning, at udgang på dette tidligere tidspunkt findes ubetænkelig.”

Det noteres, at der er enighed om praksis, herunder at flere langtidsafsonere skal fremrykkes som et nyt tiltag, efter kritik fra Folkeetingets Ombudsmand.

Det ses dog forsat ikke, at Kriminalforsorgen faktisk forholder sig til, hvorfor Sagsøger ikke er omfattet af den lempelige praksis omkring, at flere indsatte bør fremrykkes.

Det fastholdes, at Kriminalforsorgen handler i strid med Direktoratet for Kriminalforsorgens praksis, herunder praksis omkring, at flere langtidsafsonere skal fremrykkes, jf. bl.a. bilag R, hvor føl -gende fremgår:

” Fremrykning af udgangsforløb, så flere indsatte kan løslades på halv tid.”

2.1.2. Ad uddannelse

Det gøres gældende, at Sagsøger har behov for mere tid til udslusning, da der er behov for at gennemføre et længere uddannelsesforløb, som i dette tilfælde i lukket regi, samt i halvåbent regi ikke er muligt. Det gøres i den forbindelse gældende, at det er Kriminalforsorgen selv, der har sørget for, at Sagsøger er blevet tilmeldt denne uddannelse, og Kriminalforsorgen selv, der har afmeldt ham igen, da det ikke har været muligt i lukket regi. Nu meddeler Kriminalforsorgen, at det heller ikke er muligt i halvåbent regi.

Det gøres desuden gældende, at der ved afslag på fremrykning af udgang blev lagt afgørende vægt på, at Sagsøger nu kunne tage en uddannelse i halvåbent fængsel, hvorfor fremrykning af hensyn til uddannelse ville være overflødig. Det gøres gældende, at trods oplysningen af den 13. februar 2025 omkring, at Sagsøger heller ikke i Sønder Omme Fængsel kan tage en uddannelse, og ikke kan indskrives ved Møgelkær grundet lang ventetid, fastholder Kriminalforsorgen sin afgørelse.

Det gøres gældende, at Kriminalforsorgens begrundelser blot er overflødige ”undskyldninger” for at dække over den restriktive praksis på området, hvorefter langtidsindsatte ikke reelt fremrykkes i praksis, trods bestemmelsen. Det gøres gældende, at denne bestemmelse er overflødig og sjældent anvendes i praksis.

Kriminalforsorgen er opfordret (4) til at fremlægge konkrete eksempler, hvor der er sket fremrykning af langtidsindsatte, herunder bl.a. af hensyn til uddannelse. Kriminalforsorgen har ikke fremlagt disse, hvorfor det gøres gældende, at der skal tillægges processuel skadevirkning, og at det kan lægges til grund, at Kriminalforsorgen følger en restriktiv praksis i strid med Direktoratet for Kriminal -forsorgens praksisændring.

Det gøres gældende, at Kriminalforsorgen ved afslag af den 3. juli 2024, jf. bilag E, angiver følgende som begrundelse for afslag vedrørende uddannelse:

” Endeligt vurderer Kriminalforsorgen, at der ikke er grundlag for fremrykning af indsattes udgangsforløb under henvisning til, at indsatte ønsker at genoptage sit HFstudie, idet Enner Mark Fængsel har oplyst, at der er mulighed for videreuddannelse i form af Smart Learning .”

Ved afslag af den 5. december 2024, jf. bilag 11 oplyser Kriminalforsorgen følgende:

*” Din klients HF-undervisning blev bremsset i forbindelse med, at HF-undervisning blev lukket ned i alle lukkede fængsler sidste år. Han har siden været tilmeldt IT via SmartLearning i Enner Mark Fængsel, men dette blev afbrudt, da personalet måtte sande, at det ikke er muligt at læse IT under lukket regi. Han blev herefter tilbudt et andet akademifag, men takkede nej. **Det er muligt for din klient at genoptage sit HF-studie, når han overføres til åbent regi, herunder også halvåbent fængsel.**”*

Ved mail omkring, at ovenstående ikke er retvisende fastholder Kriminalforsorgen sit afslag og oplyser, at han jo blot kan søge om overførsel, selvom Kriminalforsorgen også i samme mail gør opmærksom på, at han nok ikke reelt kan blive overført til Møgelkær fængsel:

” Sdr. omme Fængsel har d.d. telefonisk oplyst, at deres uddannelsesafdeling er placeret i åbent regi, hvorfor det ikke er muligt at studere, mens man afsoner i halvåbent fængsel i Sdr. Omme. Der kan ske overførsel til åbent fængsel, når første uledsaget udgang er afviklet problemfrit. Møgelkær Fængsel har d.d. telefonisk oplyst, at det er muligt at studere HF – fag som selvstudie (alm. Fjernundervisning) i deres halvåbne afdeling. De har dog en længere venteliste til denne afdeling. (...)

Såfremt din klient ønsker at søges overført til Møgelkærs halvåbne afdeling, kan han fremsætte ønske om dette over for personalet i Sdr. Omme.”

Nu gør Kriminalforsorgen gældende, at han jo blot kan studere i åbent fængsel.

Det gøres gældende, at det er fuldstændig urimeligt, uprofessionelt og uproportionalt, at der fremsættes nye begrundelser hver gang det viser sig, at dét, som Kriminalforsorgen har oplyst som årsag til afslag, viser sig at være ukorrekt.

Det gøres gældende, at dette ikke er formålet med resocialisering, og det er ikke meningen, at indsatte skal på den anden side uden kompetencer eller uddannelse og mulighed for indtægt, da Kriminalforsorgen jo netop er forpligtet til at resocialisere den indsatte, allerede, mens den indsatte afsoner.

Det gøres gældende, at det ikke er formålet med resocialisering, at indsatte skal være tvunget til at gå på kontanthjælp, når de er på udsøkningsfængsel, fordi de ikke selv kan forsørge sig selv eller har

udsigt til at kunne forsørge sig selv og ikke har nogen uddannelse, grundet Kriminalforsorgens restriktive praksis.

Det gøres gældende, at det jo netop derfor den 29. april 2011 af Direktoratet for Kriminalforsorgen blev understreget, at reglerne skulle anvendes mere lempeligt, så flere langtidsafsonere kan udsluses hurtigere, således at dem, der vil og reelt har kæmpet for at ændre sig i fængslet for en kriminalitetsfri tilværelse, også får mulighed for en hurtigere udslusning. Direktoratet for Kriminalforsorgen har henstillet til, at fængslerne i højere grad skal udsluse langtidsafsonere og henstillet fængslerne til positivt selv at tage sager op om tidligere udslusning.

Det gøres gældende, at det ikke er formålet med loven, at de indsatte, der har en god opførsel i fængslet, kæmper for at ændre sig, kæmper for at få en uddannelse, så de kan varetage et job, når de løslades, skal fastholdes i samme udgangsforløb som tilbydes de øvrige, herunder bl.a. dem, der ikke yder en særlig og ekstraordinær indsats. Det gøres gældende, at formålet med Direktoratet for Kriminalforsorgens skrivelse af den 29. april 2011 er den, at dem der kan og vil, skal udsluses hurtigere, idet det jo i og for sig er problematisk, at indsatte med domme over 8 år, først kan søge om halvtid ved uledsaget udgang og først kan gå uledsaget udgang ved halvtid. Det udelukker jo sådan set den indsatte fra at søge om og opnå halvtid, medmindre reglerne om fremrykning af udgang, som faktisk er der, anvendes i praksis.

Kriminalforsorgen gør gældende, at Sagsøger bare kan tage uddannelsen ved løsladelse eller overførsel til åbent fængsel. Det kan man sige om alle uddannelser, og således vil reglen, herunder skrivelsen fra Direktoratet fra Kriminalforsorgen af den 29. april 2011 være overflødig. Reglerne tilskriver netop, at det bør være muligt tidligere. Det gøres gældende, at reglerne for nuværende jo netop er overflødige for Kriminalforsorgen.

AD ECTS-point – uddannelses længde

Det gøres derudover gældende, at 60 ECTS point svarer til ét helt studieår. Som dokumentation herom fremlægges link fra UddannelsesGuiden som bilag 19, hvorefter følgende fremgår:

” 60 ECTS point svarer til arbejdsindsatsen for et helt studieår, hvor 30 ECTS point normalt gives for et semester og 20 ECTS point for et halvt

semester (et såkaldt trimester).” Det gøres gældende, at der er begrænsninger for, hvor mange fag man kan tage ad gangen i fængslet.

Som bilag 20 er der fremlagt et bilag med en realistisk sammensætning af selve uddannelsen:

” 2-3 år på deltid” .

Det kan derfor lægges til grund, at der er tale om en længerevarende uddannelse.

2.1.3. Ad adfærds – og holdningsændring

Det gøres gældende, at Sagsøgers kontaktperson, samt socialrådgiveren har vurderet, at Sagsøger har en væsentlig adfærds – og holdningsændring, der endda kan begrunde forskudt halvtid (og ikke halvtid pga. retshåndhævelsessensynet).

Det gøres på baggrund af dette gældende, at Sagsøger falder ind under bestemmelsen om de ”særlige grunde” , og henset til bestemmelsen gøres det gældende, at Kriminalforsorgen i sit afslag den 12. december 2023, jf. bilag 9, selv anerkender en positiv ændring. I dette afslag begrundes Kriminalforsorgen dog afslaget med, at han endnu ikke er gået sin første ledsagede udgang. Trods det forhold, at Sagsøger afvikler sine udgange problemfrit, afslår Kriminalforsorgen igen den 5. december 2024, dog med andre begrundelser denne gang, herunder det forhold, at Sagsøger jo kan starte uddannelse i halvåbent regi – hvilket det jo efterfølgende viser sig, at han ikke kan.

Vedrørende særlig indsats udtaler fængslet følgende:

” Indsatte ses at have ydet en særlig indsats for ikke at begå ny kriminalitet, idet han har deltaget og gennemført misbrugsbehandling. Endvidere ses indsatte at have deltaget i forskellige programvirksomheder og uddannelsesforløb - som samlet set, må vurderes at være en særlig indsats.”

Derudover gøres det gældende, at Sagsøger har aflagt negative urinprøver, jf. bilag 8, igennem hele sin afsoning, hvorefter Sagsøger selv er kommet ud af sit misbrug. Der henvises i den forbindelse til ordlyden af vejledningen, hvorefter følgende fremgår:

” Der kan ligeledes være tale om, at der er sket en ikke uvæsentlig holdnings-og adfærdsændring hos den indsatte i forhold til misbrug, kriminalitet mv., uden at straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1, dog kan anvendes. Her tænkes f.

eks. på tilfælde, hvor den indsatte ved egen hjælp er kommet ud af sit misbrug.”

Det gøres gældende, at ovenstående ordlyd understreger udgangspunktet omkring, at der kan ske fremrykning, selvom man ikke er indstillet til halvtid ved straffelovens § 40a, hvis den indsatte ved egen hjælp, er kommet ud af sit misbrug. Det gøres i den forbindelse gældende, at Sagsøger ved indstilling af den 20. november 2024 af fængslet blev vurderet som kandidat til forskudt halvtid.

Det gøres gældende, at Sagsøgers nye LS/RNR-screening er lav, mens den tidligere har været høj. Det gøres gældende, at dette i og for sig taler for en positiv adfærds – og holdningsændring. Følgende fremgår af bilag 17:

” 30.10.2024 - Person 1 Sagsøger afsoner en dom på 10 år for grov narko kriminalitet samt våbenbesiddelse. Sagsøger har tilbage i 2018 afsonet en dom på 2 år for ligeartet kriminalitet (grov narkokriminalitet). Der er d.d. udarbejdet en revurdering af LS/RNR (risiko- og behovsprofil) - hvor Sagsøger har en samlet score på 8. Sagsøger er derved identificeret med LAV risiko- og behovsniveau. Sagsøgers samlet score er derved faldet fra HØJ til LAV.”

Det gøres gældende, at kontaktpersonen, som har fulgt Sagsøger under afsoning og udgange, senest har vurderet, at ledsaget udgangsforløb bør afsluttes, idet formålet med ledsaget udgangsforløb anses for at være opfyldt. Som dokumentation herom fremlægges som bilag 18 kontaktpersonens afslutning af udgangsforløbet af den 2. december 2024, idet han jo også var overbevist om, at nu bør der ikke være noget i vejen for, at Sagsøger starter uledsaget udgangsforløb:

” Undertegnede har d 01.12.24 afsluttet ledsaget udgangsforløb med indsatte. Alle udgange er forløbet problemfrit, og formålet med udgangene ses at være opfyldt.”

2.1.4. Ad særlig indsats

Det gøres gældende, at Sagsøger under afsoning har gået til misbrugsbehandling, taget AMU kurser og deltaget i faderskabsgrupper. Som bilag 16 er fremlagt dokumentation på, at Sagsøger har været tilmeldt AMU kurser og som bilag 17 er fremlagt dokumentation for nyere handleplan af den 3. februar 2025, hvoraf følgende fremgår:

” Vurdering - herunder ressourcer, barrierer, recidivrisiko, sammenhæng mellem kriminalitet og indsatsområder: 31.01.2025/Person 1 Sagsøger fremstod venlig og imødekommende under handleplanssamtalet – og medvirkede åbent og villigt i samtalen. Sagsøger vurderes, at være modtagelig for forandring. Han giver udtryk for et forandringsønske - og er i prosocial udvikling. Sagsøger beskrives, at være aktivt deltagende i de indsatser/tilbud, som er givet. Han ønsker at uddanne sig til datamatiker, men har pt. ikke mulighed herfor, da han sidder i lukket fængsel - men håber på, at han kan starte op, når han overflyttes til Sdr. Omme Fængsel.

Sagsøger er aktuelt beskæftiget på TURBO, som har fokus på kost, motion samt beskæftigelse/uddannelse, hvor han ligeledes deltager aktivt. Derud - over har Sagsøger gode ressourcer i form af stabilt familiært netværk.”

Sagsøgers indsats har været så god, at han er kandidat for forskudt halvtid. Følgende fremgår af løsladelsesvejledningen:

” En særlig indsats kan ifølge forarbejderne til loven f.eks. bestå i, at den indsatte under fængselsopholdet gennemfører et relevant uddannelsesforløb eller deltager i afvænningsbehandling for et eventuelt alkohol- eller stofmisbrug eller i et særligt adfærdskorrigerende program. Som eksempler på behandlingsprogrammer nævnes Cognitive Skills, Samtaler om Kriminalitet, Vredesprogrammet (Anger Management), ophold på behandlingsafdeling for stofmisbrugere eller kontraktafdeling eller placering i medfør af straf - fuldbyrdelseslovens § 78 i en behandlingsinstitution for stof- eller alkohol - misbrugere.”

Som bilag 23 er der fremlagt Sagsøgers gennemførelse af misbrugsbehandling i perioden fra den 30. december 2023 – 28. juni 2024, samt som bilag 24 skolelærerne Person 2 og Person 3's indtryk af Sagsøger:

” Sagsøger har siden februar 2024 afsonet på afdeling C's TURBO-Afdeling. Han har deltaget aktivt i de tilbud, der er blevet udbudt, bl.a. løb, idræt, kost og koldtvandsterapi. Sagsøger overholder alle aftaler og følger programmet, som han skal. Sagsøger giver udtryk for, at han ønsker noget andet og bedre med sit liv nu, end det hans fortid har lagt op til.”

Af misbrugsbehandleren beskrives han som værende ressourcestærk og som en person, der evner at sige fra og sætte grænser i et ellers udfordrende miljø. Sagsøger er blevet udskrevet fra behandlingen, da der ikke var behov for yderligere behandling. Sagsøger har gennemført alle programmer, der tilbydes af Kriminalforsorgen, tilfredsstillende. Det er dog ikke overraskende, at det er Kriminalforsorgens holdning, idet det ses, at være den gennemgående tilgan-

gen hos Kriminalforsorgen, at ligegyldigt hvad Sagsøger gør og opnår for at leve en kriminalitetsfri tilværelse, herunder særlig indsats i henhold til løsladelsesvejledningen, er det ikke tilstrækkeligt for Kri -minalforsorgen at fremrykke udgangsforløbet – og dette trods, at der er enighed om praksis for, at reglerne skal anvendes mere lempeligt, så flere langtidsafsonere kan fremrykkes i deres udgangsforløb og dermed opnå halvtid, jf.

Kriminalforsorgen eget bilag R.

2.1.5. Ad familiemæssige hensyn

Det gøres gældende, at en af årsagerne til, at udgangsforløbet kan fremrykkes, er hensynet til familie. Det gøres gældende, at Sagsøger efter et langt og hårdt forløb fik tilkendt overvåget samvær i Familieretshuset, som han fik § 31 udgange til. Han er herefter ved retten i Viborgs dom af den 20. juni 2023 blevet tilkendt mere samvær i fængslet, samt frifindelse for påstand om ophævelse af fælles forældremyndighed.

Grundet fængslets besøgstider var det ikke muligt at gennemføre samværene som fastsat i dommen, og grundet Kriminalforsorgens restriktive praksis heller ikke muligt at ansøge om udvidelse af samvær, hvorefter samværet blev praktiseret hver anden uge med 1-3 timers besøg ad gangen. Kriminalforsorgen nægtede at fremrykke under henvisning til, at hensynet til familie, herunder barnets tarv, ikke kan begrunde fremrykning af udgang.

Det gøres gældende, at Sagsøger ved afgørelsestidspunktet af den 5. december 2024 havde haft 3 ledsagede udgange til sin mor, hvor barnet deltog, dog alene 1 ledsaget udgang til sin mor den 29. juni 2024 ved afgørelsestidspunktet af den 3. juli 2024, hvor barnet deltog.

Det gøres gældende, at retten i Viborg afsagde den 20. juni 2024, jf. bilag 5 følgende dom:

” I den periode, hvor Sagsøger afsoner fængselsstraf, og ind til han måtte få bevilget uledsaget udgang fra fængslet, skal xxx født den xxxx have samvær med Sagsøger på følgende måde: 1 time søndage i lige uger og 3 timer søndage i ulige uger, hvortil kommer trans porttid.”

Det er således forudsætningen for optrapning, at der opnås uledsaget udgang, jf. dommen fra retten i Viborg. Grundet Enner Mark Fængsels besøgsforhold, er samværet nu nedtrappet til hver anden uge af 3 timer, herunder har Sagsøger haft mulighed for at have samvær

ved de enkelte af de få ledsagede udgange, som han har haft på 6 timer. Samværet er dermed nedtrappet og ikke optrappet.

Det forhold, at samværet har været så begrænset, vil formentlig have betydning for Sagsøgers senere optrapning af samværet.

2.1.6. Ad længevarende varetægtsfængsling

Det gøres gældende, at Sagsøger har siddet varetægtsfængslet for længe, da hans varetægt blev forlænget grundet forhold, der ikke kan tilskrives Sagsøger.

I al den tid, hvor han har siddet varetægtsfængslet, har han også været underlagt brev og besøgskontrol.

Det gøres gældende, at udgangsforløbet isoleret set af denne årsag skal forkortes, herunder fremrykkes. Der henvises til notat af den 15. juni 2016, ”praksis for anbringelse, udgang, overførsel og prøveløsladelse i sager vedrørende dømte med straf på fængsel i 8 år eller længere tidsbestemt straf” :

” Hvis en indsat på grund af langvarig varetægtsfængsling under sagen først på et sent tidspunkt i forløbet får ophold i et fængsel, kan antallet af ledsagede udgange og uledsagede dagudgange nedsættes forholdsæssigt, så der ikke går så lang tid, før den pågældende kan få regelmæssig weekendgang.”

Det gøres gældende, at Sagsøgers udgangsforløb isoleret set af denne årsag skulle have været afkortet.

2.1.7. Ad betænkelighed

Det gøres gældende, at denne vurdering svarer til den samme vurdering, der bliver foretaget i forbindelse med vurdering om prøveløsladelse ved halvtid. Det gøres gældende, at denne vurdering af fremrykningsforløb dog er noget lempeligere, idet det gøres gældende, at en indsat sagtens kan fremrykkes uden, at denne nødvendigvis skønnes at kunne blive prøveløsladt ved halvtid.

I den forbindelse henvises der til Direktoratet for Kriminalforsorgens praksis, hvorefter gode forhold under afsoning gør, at der ses bort fra tidligere straffe, tidligere tilknytning til bandemiljøet mv, idet de gode forhold opvejer det forhold, at den indsatte er tidligere

straffet. Der skal helt konkret henvises til en specifik sag [min fremhævelse]:

*” Den indsatte udstod fængsel i 5 år for grov narkotikakriminalitet. **Han var tidligere straffet med 8 måneders fængsel for ligeartet krimina - litet.** Den indsatte var tidligere medlem af rockergruppen Bandidos, her - under på tidspunkterne for den begåede kriminalitet, men var efterfølgende udtrådt i ”good standing” . Han havde ejerbolig, hustru og barn, var uden misbrugsproblemer, ligesom afsoningen var forløbet problemfrit. **Den ind - satte havde under afsoningen påbegyndt en uddannelse** , og det var på dette grundlag fængslet indstillede, at han kunne løslades efter § 40 a, stk. 1, nr. 1. Anklagemyndigheden udtalte betydelig betænkelighed ved en tidlig løsladelse og lagde i den forbindelse vægt på, at den indsatte flere gange var straffet for grov narkotikakriminalitet, og at han tidligere havde været til knyttet rockermiljøet som medlem af Bandidos. Direktoratet for Kriminal forsorgen meddelte den indsatte tilladelse til prøveløsladelse efter § 40 a, stk.1, nr. 1 på vilkår af 2 års prøvetid, 12 måneders tilsyn samt fortsat ud dannelse. Direktoratet for Kriminalforsorgen lagde vægt på, at den indsatte opfyldte betingelserne for tidlig prøveløsladelse. **Da han havde lagt sit liv helt om, herunder at han ikke længere var rockerrelateret, skønnedes recidivrisikoen tillige at være ringe .**”*

Der henvises til Retsudvalget REU, Alm. Del 2017-18 - ”opdateret 5 års redegørelse om prøveløsladelse i medfør af straffelovens § 40 a noget for noget ordningen” .

Det gøres gældende, at Sagsøger ikke er tilknyttet bandemiljø, er kun straffet én gang for ligeartet kriminalitet for efterhånden knap 6 år siden, er optaget på en uddannelse, som han ikke kan tage pga. Kri - minalforsorgens praksis, har gode boligforhold, har fået en søn un - der afsoning, som han har haft samvær med i Familieretshuset, her - under opnået fælles forældremyndighed over, og har en familie at komme ud til. Han har rigtig gode forudsætninger, men bliver tilba - geholdt af Kriminalforsorgens restriktive praksis.

2.1.8. Ad adskillige sagsbehandlingsfejl

Det kan lægges til grund, at Kriminalforsorgen selv har anerkendt, at denne ikke har foretaget en vurdering om betænkelighed ved den seneste afgørelse, og det gøres gældende, at allerede af den årsag, foreligger der væsentlig sagsbehandlingsfejl.

Ved de tidligere afgørelser, lægger Kriminalforsorgen til grund, at Sagsøger tidligere er straffet for ensartet kriminalitet, uden nærmere at

redegøre for, hvad der konkret lægger til grund for, at den tidligere kriminalitet medfører, at det findes betænkeligt at fremrykke Sagsøgers udgangsforløb.

Det gøres principalt gældende, at sagen ikke skal hjemvises til Kriminalforsorgen af den årsag, at der skal vurderes betænkelighed. Det gøres gældende, at sagen skal hjemvises af den årsag, at hele afgørelsen er forkert.

Det gøres gældende, at såfremt sagen hjemvises med henblik på vurdering af ovenstående, vil Sagsøgers fremrykning af udgangsforløb realistisk set ikke kunne ske, idet Kriminalforsorgen jo blot vil meddele afslag igen under henvisning til, at Sagsøger jo på dette tidspunkt kan gå uledsaget udgang. En hjemvisning af den årsag vil således for -spilde formålet med nærværende stævning.

Urigtige forhold i afgørelsen samt fastholdelse af afgørelse

Det gøres gældende, at en yderligere sagsbehandlingsfejl er den, at Kriminalforsorgen i afgørelsen lægger vægt på, at Sagsøger har takket nej til en anden akademisk uddannelse.

Det noteres, at der er blevet sendt en e-mail den 28. oktober 2024 vedrørende, at Sagsøger skulle have takket nej til en akademisk uddannelse i Enner Mark Fængsel. I samme mail fremgår der, at han er blevet tilmeldt en akademisk uddannelse, som ikke fremgår af handleplanen, ej hellere kan dokumenteres som tilmeldt. Tilmeldinger, herunder drøftelser om uddannelse, noteres som fast praksis løbende i den indsattes handleplan. Dette fremgår også af Kriminalforsorgens besvarelse af den 10. marts 2025 i en aktindsigtsanmodning:

” Det bemærkes hertil, at de samtaler, der løbende er blevet afholdt med din klient vedrørende uddannelse, er blevet noteret i handleplanen.”

Besvarelsen af den 10. marts 2025 er blevet fremlagt som bilag 21. Som det også fremgår af Kriminalforsorgens egen besvarelse af aktindsigtsanmodningen, bliver drøftelser om uddannelse, herunder tilmeldinger mv. løbende noteret i handleplanen.

Kriminalforsorgen er blevet **opfordret (7)** til at oplyse, hvorfor ovenstående ikke fremgår af handleplanen – denne har dog ikke besvaret opfordringen, hvorfor det gøres gældende, at der skal tillægges processuel skadevirkning.

Det må lægges til grund, at Sagsøger aldrig har takket nej til en akademisk uddannelse, hvorfor afgørelsen af den årsag skal tilsidesættes, idet der lægges vægt på urigtige forhold.

Det gøres gældende, at der også bliver lagt vægt på urigtige forhold ved fastholdelse af afgørelse af den 13. februar 2025, jf. bilag 12, idet denne afgørelse tager udgangspunkt i, at Sagsøger ikke kan afsone i et andet fængsel end Sønder Omme Fængsel pga. personsammensætning:

” Enner Mark oplyser endvidere, at det dog ikke var muligt at søge ham overført til Møgelkær Fængsel grundet hensyn til kapacitet/belæg samt hensyn til sammensætningen på afdelingen, idet din klient har oplyst, at han ikke kan være placeret med Brabrandgruppen. ”

Det gøres gældende, at Kriminalforsorgen er blevet **opfordret (8)** til at dokumentere sine undersøgelser om Møgelkær Fængsel samt Sønder Omme Fængsels sammensætning forud for overførsel og hvordan Kriminalforsorgen overhovedet lægger til grund, at Sagsøger ikke ønsker at afsone i Møgelkær fængsel, når han gentagende gange har ansøgt om overførsel til Møgelkær Fængsel. Derudover er Kriminalforsorgen blevet **opfordret (2)** til at fremlægge dokumentation for, at Sagsøger har takket nej til Møgelkær fængsel pga. sammensætningen.

Det noteres, at Kriminalforsorgen som bilag O-Q har fremlagt anmodninger om overførsel fra 2022 til Nørre Snede Fængsel, hvorefter der ikke fremgår noget som helst omkring, at Sagsøger ikke kan afsone med Brabrand grupperingen (som er lagt til grund i afgørelsen af den 13. februar 2025), ej hellere, at han ikke ønsker overførsel til Møgelkær fængsel pga. sammensætningen.

Det gøres derfor gældende, at Kriminalforsorgen ikke har besvaret de ovenstående opfordringer, hvorefter det gøres gældende, at der skal tillægges processuel skadevirkning, hvorefter det skal lægges til grund, at Sagsøger aldrig har takket nej til Møgelkær Fængsel grundet sammensætningen, ej hellere oplyst, at han ikke kan afsone med Brabrand grupperingen.

Det gøres derudover gældende, at Sagsøger jo blev søgt overført til Møgelkær fængsel ved overførsel til halvåben. Som dokumentation herom er fremlagt bilag 22; indstilling om overførsel til Møgelkær Fængsel, der efterfølgende blev ændret til Sønder Omme Fængsel, da Enner Mark Fængsel fejlagtigt oplyste Sagsøger, at han kunne stu-

dere i Sønder Omme Fængsel og kunne overføres hurtigere end Møgelkær, der havde en lang venteliste.

Ad indstillingen

Det bestrides først og fremmest, at det fremlagte i bilag 10 ikke er en indstilling, idet det tydeligt fremgår af overskriften, at det er en indstilling. At der efterfølgende er tilføjet flere indstillinger i den indstilling, gør ikke, at indstillingen af bilag 10 skal tilsidesættes.

Under henvisning til bilag 14, hvorefter der blev opnået aktindsigt i indstillingen, jf. bilag 10, den 10. december 2024 fastholdes det, at den indstilling, der blev lagt til grund den 5. december 2024, ikke er den samme indstilling, som er fremlagt i nærværende sag som bilag C.

Det må antages, at der kun er oprettet én indstilling, og da der blev opnået aktindsigt i indstillingen den 10. december 2024, må det lægges til grund, at den indstilling, der lå til grund den 5. december 2024, var den indstilling, der blev oprettet den 19. november 2024, jf. bilag 10.

Kriminalforsorgen kan ikke nærmere redegøre for, hvorfor der findes to versioner af indstillingen. Der henvises til bilag 21 hvoraf følgende fremgår:

” Det kan oplyses, at indstillingen for så vidt angår udgangssag med j.nr. 2022/306/00676-0082 blev oprettet den 7. november 2024, og at senere ændringer i indstillingen ikke registreres i Kriminalforsorgens sagsbehandlingssystem. Kriminalforsorgen skal beklage, at du ved tidligere aktindsigtsanmodning ikke fik tilsendt den endelige indstilling, som lå til grund for vores afgørelse af den 5. december 2024.”

Det savner mening, at indstillingen, der bliver modtaget ved aktindsigt den 10. december 2024, ikke er den indstilling, der er indgået i Kriminalforsorgen behandling af sagen den 5. december 2024, når der kun er oprettet én indstilling og der på tidspunktet den 10. december 2024 ikke fandtes den indstilling, som Kriminalforsorgen i dag påberåber sig. Det gøres gældende, at det ellers ville savne mening, hvorfor der er opnået aktindsigt i sådan en indstilling den 10. december 2024 og ikke indstillingen, der fremgår af bilag C efter afgørelsestidspunktet.

Opmærksomheden henledes på, at Kriminalforsorgen slet ikke forholder sig til indstillingen i sin afgørelse af den 5. december 2024.

Det gøres gældende, at blot pga. det forhold, at Kriminalforsorgen ikke engang kan redegøre for, hvilken indstilling der er anvendt og årsagen til, hvorfor der findes to versioner af indstillingen gør, at afgørelsen er mangelfuld, hvorefter afgørelsen alene af disse sagsbehandlingsfejl bør ophæves.

Alene af den årsag er afgørelsen forkert og beror på usaglige forhold, som at give afslag til Sagsøger på baggrund af en positiv indstilling, der efterfølgende påberåbes som en negativ indstilling. Uagtet hvad det måtte være, kan det lægges til grund, at Kriminalforsorgen ved afgørelse af den 5. december 2024 har gjort brug af en ufuldstændig indstilling og havde ingen saglig årsag til afslag, da der på tidspunktet for afgørelsen ikke var indstillet negativt på fremrykning af udgang, tværtimod var indstillingen positiv.

Dette dokumenterer således også den grove fejl i sagsbehandlingen, der bærer præg af usaglige hensyn, som blot at give afslag uanset hvad den indsatte opnår under afsoning, der isoleret set i sig selv er i strid med retten til retfærdig rettergang og forvaltningsloven.

Ad selvmodsigende afgørelser

Til støtte herfor gøres det gældende, at Kriminalforsorgen den 13. december 2023 anerkender, at Sagsøger har en positiv adfærds – og holdningsændring, men da han ikke har gået sin første ledsagede udgang, kan han ikke fremrykkes endnu. Kriminalforsorgen ses at glemme alt om denne vurdering efterfølgende, og forholder sig al -drig til adfærds – og holdningsændring igen trods gentagende an -modninger herom, selvom Sagsøger afvikler flere ledsagede udgange og § 31 udgange med vilkår om urinprøve af 8 gange til Familierets- huset i løbet af 2 måneder.

Det gøres gældende, at Kriminalforsorgen fortsætter på samme måde vedrørende uddannelse. Også i denne afgørelse af den 3. juli 2024 ignoreres, at Sagsøger også søger om fremrykning af udgangsforløb på baggrund af adfærdsog holdningsændring, herunder det forhold, at han nu har afviklet flere ledsagede udgange.

Kriminalforsorgen glemmer i den forbindelse sin egen vurdering af den 13. december 2023 om, at Sagsøger lige skal gå ledsagede udgange før han kan fremrykkes. Det samme gør sig gældende vedrørende

problematikken med hans uddannelse, hvoraf han først bliver med-delt, at han ikke kan fremrykkes, fordi han kan tage SmartLearning, og når han ikke kan tage SmartLearning, får han at vide, at han jo bare kan tage SmartLearning i halvåben, og når han ikke kan gøre det i halvåbent, så henvises han blot til at afvente at komme i åbent fængsel.

Det gøres samlet set gældende, at det i hvert fald er dokumenteret, at Kriminalforsorgens skøn er usaglig, behæftet med alvorlige fejl og mangler, afgørelserne har ingen sammenhæng (Kriminalforsorgen bruger nye årsager hver gang uden at forholde sig til de tidligere årsager), savner juridisk grundlag og mening og fraviger både fra hjemmel, Direktoratet for Kriminalforsorgens anvisninger og praksis, hvorefter fravigelsen er veldokumenteret i nærværende sag, hvorfor afgørelsen skal ophæves som værende ugyldig.

Ad manglende begrundelse

Det er noteret, at tidligere kriminalitet ikke anvendes som et anbringende af Kriminalforsorgen.

Det gøres gældende, at det herefter er svært at gennemskue, hvad Kriminalforsorgens anbringende er i denne sag til støtte for påstanden om frifindelse, udover at fastholde, at afgørelsen er korrekt, uden nærmere begrundelse.

Der henvises til, at der er foretaget et skøn – Kriminalforsorgen kan dog ikke nærmere redegøre for sit skøn og hvordan de forskellige elementer er indgået i deres vurdering og hvorfor de ikke kan medføre, at der kan ske fremrykning - hverken i afgørelserne eller i processkrifterne.

Det gøres gældende, at afgørelsen er i strid med Forvaltningslovens § 24, stk. 1, der angiver, at et administrativ skøn, skal begrundes med de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen. Ej hellere lever afgørelsen op til forvaltningslovens § 24, stk. 2, hvoraf der kan henvises til FOB 2007 99, hvor Ombudsmanden kritiserede en afgørelse fra et socialt nævn.

I den pågældende sag fremgik det ikke af afgørelsen, *hvorfor* borgen efter nævnets opfattelse ikke opfyldte betingelserne for at modtage sygedagpenge. Ombudsmanden udtalte, at nævnet burde have redegjort for, hvad den ændrede vurdering af de lægelige forhold bestod i, og hvad denne vurdering konkret byggede på.

Der er i afgørelsen heller ikke henvist til hvordan reglerne er anvendt, herunder henvisning til praksis herom. Afgørelsen forholder sig slet ikke til Direktoratet for Kriminalforsorgens praksis og brev, jf. bilag R, som er den faste praksis, som Kriminalforsorgen er forpligtet til at tage udgangspunkt i.

2.1.9. Ad kritik fra Folketingets Ombudsmand

Det gøres gældende, at Folketingets Ombudsmand tidligere har kritiseret den restriktive praksis, (J.nr. 2007-3630-622):

” En langtidsindsat klagede flere gange til ombudsmanden over at Direktoratet for Kriminalforsorgens praksis for udgang til langtidsindsatte var i strid med straffuldbyrdelsesloven. Den langtidsindsatte henviste til at denne praksis havde afgørende betydning for hvornår langtidsindsatte kunne overføres fra lukket til åbent fængsel. Han henviste nærmere til at det efter praksis normalt er en grundlæggende betingelse for at en sådan overførsel kan finde sted, at den indsatte har bevist at han/hun uden problemer kan gå på udgang uden at være ledsaget. Efter nærmere undersøgelser i to omgange afgav ombudsmanden den 14. maj 2009 sin (anden) udtalelse om de rejste spørgsmål. På det foreliggende grundlag anså ombudsmanden det for overvejende sandsynligt at det - hvis det var sket - var yderst sjældent at en langtidsindsat havde opnået tilladelse til uledsaget udgang fra et lukket fængsel før udståelse af halvdelen af straffetiden, og at det i givet fald ikke var sket i de senere år. Ombudsmanden udtalte endvidere at direktoratets praksis - hvis ovenstående blev lagt til grund - dels var i strid med den forvaltningsretlige grundsætning om skøn under regel, dels var problematisk i forhold til kravet om at kriminalforsorgen senest når en langtidsindsat har udstået halvdelen af sin straf, skal tage spørgsmålet om overførsel til åbent fængsel op til overvejelse. Ombudsmanden bad Direktoratet for Kriminalforsorgen om at oplyse hvad det som han havde anført, gav direktoratet anledning til. Ombudsmanden konstaterede endvidere at reglerne i direktoratets udgangsbekendtgørelse kunne forstås og blev forstået på to forskellige måder, og ombudsmanden henstillede til direktoratet at det tilvejebragte et mere klart retsgrundlag for langtidsindsattes muligheder for udgang hvis direktoratet ønskede at fastholde sin, i forhold til andre indsatte, skærpede udgangspraksis over for de langtidsindsatte.”

Det gøres gældende, at Direktoratet for Kriminalforsorgen herefter sendte et generelt brev til fængsler for at tydeliggøre praksis, hvorefter flere langtidsafsonere skulle fremrykkes.

Der henvises i den forbindelse til Direktoratet for Kriminalforsor -gens skrivelse til fængsler af den 29. april 2011, hvorefter det udtryk -keligt fremgår, at flere indsatte skal fremrykkes og de indsatte, der uretmæssigt ikke er blevet fremrykket, skal sagerne genoptages. Bre -vet lagde tydeligt op til, at reglerne skulle anvendes mindre restriktivt, så flere indsatte kunne fremrykkes ved udgangsforløb.

Folketingets Ombudsmands kritik går bl.a. ud på, at langtidsafso -nere bliver stillet dårligere, idet langtidsafsonere uberettiget bliver frataget retten til halvtid ved den restriktive praksis. Det skyldes, at de gældende regler gør, at man ikke kan blive prøveløsladt ved halvtid uden at gå uledsaget udgang, og man kan ikke gå uledsaget udgang ved halvtid. En langtidsafsoner, der har fået 8 år og opefter i dom, kan dermed aldrig få halvtid, medmindre Kriminalforsorgen praktiserer en mindre restriktiv praksis. For nuværende ses Kriminalforsorgen at falde tilbage i den restriktive praksis, hvorefter ingen fremrykkes, og bestemmelsen igen anvendes som værende overflødig.

2.2. **AD PÅSTAND 2 – ANERKENDELSE AF FREMRYKNING**

Det gøres gældende på baggrund af redegørelsen i anbringender ad påstand 1, at betingelserne for fremrykning af udgangsforløb er opfyldt, og at Kriminalforsorgens afgørelse er forkert og ugyldig. Det gøres herefter gældende, at Kriminalforsorgen skal tilpligtes at anerkende, at Sagsøger skulle have opnået tilladelse til uledsaget udgangsforløb den 5. december 2024, og at sagen hjemvises til fornyet behandling med henblik på fastsættelse af vilkår, politihøring mv., således, at der kan træffes afgørelse om tilladelse.

Det gøres gældende, at for at sikre, at Sagsøgers retssikkerhed ikke bliver berørt af bl.a. manglende tillid til Kriminalforsorgen, er det afgørende, at Kriminalforsorgen tilpligtes at anerkende, at Sagsøger skulle have været fremrykket den 5. december 2024 for derved at undgå at indgå i negativ spiral af sagsbehandlingsfejl og forkerte afgørelser igen ved blot hjemvisning.

Kriminalforsorgen har gjort gældende, at retten ikke kan træffe afgørelse om en anerkendelsespåstand vedrørende ovenstående, idet retten således vil udøve myndighedsbeføjelser. Det gøres gældende, at retten kan træffe afgørelse om en anerkendelsespåstand, og til støtte herfor skal der henvises til prøveløsladelsesager, hvorefter retten ad flere omgange har truffet afgørelser om anerkendelsespå-

stande, herunder vedrørende andre forhold om Kriminalforsorgen udover prøveløsladelsessager.

Det gøres gældende, at sådanne anerkendelsespåstande som nærværende sag mod Kriminalforsorgen gentagende gange er blevet realitetsbehandlet og der foreligger således ikke praksis om afvisning af anerkendelsespåstande under henvisning til Kriminalforsorgens anbringende. Der henvises i den forbindelse til bl.a. U2010.2259/2V, U.2022.150 og U2024.5191.

2.3. AD PÅSTAND 3 - TORTGODTGØRELSE

Det gøres gældende, at der skal fastsættes tortgodtgørelse pga. forkert afgørelse, herunder de konsekvenser, som de forkerte afgørelser har medført.

Til støtte for den nedlagte påstand om compensation gøres det gældende, at compensation for forsinket uddannelse i praksis udmåles som 35.000,00 kr. pr halvår i erstatningssager, hvorefter Sagsøger snart er 1 år forsinket med den uddannelse, som han var optaget på (SmartLearning), hvorefter godtgørelsen passende kan fastsættes til 70.000,00 kr.

Vedrørende årsagssammenhængen gøres det gældende, at Sagsøger flere gange har fået afslag på fremrykning af udgang, hvorfor uberettiget afslag er årsagen til, at Sagsøger ikke har kunne få den uddannelse, som han blev optaget på i september 2024. Derudover gøres det gældende, at Sagsøger den 12. maj 2024 også fik meddelt afslag på overførsel til halvåbent fængsel.

Det gøres gældende, at de uberettigede afslag, som Sagsøger har modtaget, har haft så væsentlig og indgribende karakter, at de har medført, at han i dag står uden en hel uddannelse. Der er således tale om en krænkelse af en sådan grovhed, at den har haft alvorlige og varige konsekvenser for hans fremtidige livs- og erhvervsmuligheder og selvfølelse.

Det gøres endvidere gældende, at myndighedens handlemåde udgør en retsstridig krænkelse omfattet af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, hvorefter der kan tilkendes godtgørelse for tort ved krænkelse af frihed, fred, ære eller person. Det er i denne sammenhæng ikke en betingelse, at der er lidt et økonomisk tab, men alene at krænkelsen har været af en sådan karakter, at den må anses for egnet til at påvirke den krænkedes selv- og æresfølelse.

Til støtte herfor henvises til Højesterets dom af 22. april 2021 i sag BS-19523/2020-HJR (1. afd.), hvori det blev fastslået, at en kommu -nes manglende efterlevelse af Ankestyrelsens afgørelse udgjorde en retsstridig krænkelse. Højesteret udtalte i den forbindelse, at spørgsmålet om godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, beror på, om krænkelsen har været egnet til at påvirke den krænkedes selv- og æresfølelse.

I nærværende sag er konsekvenserne væsentligt mere indgribende end i den nævnte højesteretspraksis, idet Sagsøger som følge af de uberettigede afslag reelt har mistet muligheden for at gennemføre en uddannelse, hvilket har haft direkte og vidtgående konsekvenser for hans fremtid. Kriminalforsorgens afgørelser må derfor anses for retsstridige og af en sådan grovhed, at der er grundlag for tilkendelse af godtgørelse for tort i medfør af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

...”

Danmarks Fængsler har i sit påstandsdokument anført:

”...

4. ANBRINGENDER

Til støtte for frifindelsespåstanden gøres det overordnet gældende, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte Kriminalforsorgens afgørelse af 5. december 2024.

4.1 Domstolsprøvelsen

Kriminalforsorgen har i overensstemmelse med de for denne sag gældende regler foretaget en samlet vurdering af Sagsøgers forhold. Kriminalforsorgen har i denne vurdering alene inddraget lovlige og saglige hensyn, ligesom den endelige afvejning af disse hensyn falder inden for det skøn, som forsorgen er nærmest til at foretage.

Domstolene prøver normalt ikke selve skønnet – altså forvaltningens afvejning af lovlige kriterier over for hinanden i en afgørelse, jf. f.eks. U1997.827/2H, U2004.819/2H, U2007.1575H, U2012.3640H, U2013.369H og U2015.3687H. I de sager hvor det er blevet prøvet, om forvaltningen har inddraget et ulovligt kriterium, og hvor dette findes ikke at være tilfældet, går domstolene således som klar hovedregel ikke videre til tillige at påse, om de er enige i den afvejning af de for sagen relevante hensyn, som forvaltningen har foretaget.

Det påhviler Sagsøger at bevise, at Kriminalforsorgen måtte have overskredet grænserne for sit skøn, eller at Kriminalforsorgens afgørelse i øvrigt er behæftet med mangler, der kan medføre afgørelsens ugyldighed. Sådanne beviser er imidlertid ikke fremført.

4.2 Ikke grundlag for fremrykning af tidspunktet for uledsaget udgang

Udgangspunktet er, at dømte med en fængselsdom på 8 år eller længere, ikke kan få uledsaget udgang før halvdelen af straffen er udstået.

For Sagsøger var halvdelen af straffen udestået den 24. juni 2025, mens hele straffen er udestået den 24. juni 2030 (bilag C, side 3, øverst).

Kun hvis der er *særlig grunde* dertil, kan tilladelse gives til tidligere uledsaget udgang, jf. udgangsbekendtgørelsens § 37, stk. 3, og det er ifølge udgangsvejledningen, kapitel 16, punkt 66, en forudsætning, at udgang på et tidligere tidspunkt findes ubetænkeligt.

Som anført i udgangsvejledningen, kapitel 16, punkt 66, er der en række forhold, der kan indgå i vurderingen af, om der foreligger særlige grunde, der kan begrunde fremrykning.

Sådanne forhold kan være, at den indsatte skønnes at kunne prøveløslades tidligt efter straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1, eller at den indsatte skønnes at have behov for mere tid til udslusning, f.eks. i tilfælde, hvor:

- 1) der er behov for at kunne gennemføre et længere uddannelses- eller behandlingsforløb, end der ellers ville være mulighed for,
- 2) hensynet til børn eller andre familiemedlemmer eller helbredsmaes -sige hensyn taler derfor, eller
- 3) der er sket en ikke uvæsentlig holdnings- og adfærdsændring hos den indsatte i forhold til misbrug, kriminalitet mv., uden at straffe -lovens § 40 a, stk. 1, nr. 1, dog kan anvendes.

Det er ubestridt, at Sagsøger ikke skønnes at kunne prøveløslades tidligt efter straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1.

Sagsøger har ikke i øvrigt godtgjort, at der er grundlag for at tilsidesætte Kriminalforsorgens vurdering, hvorefter der ikke i denne sag henset til Sagsøgers forhold foreligger så- danne *særlig*
grunde, at der kan gives tilladelse til tidligere uledsaget udgang.

4.2.1 Ikke fremrykning af hensyn til uddannelse

Udslusning har til formål at sikre en gradvis overgang fra fængsel til samfundet, hvilket kan være særligt vigtigt for personer, der har afsonet en langtidsstraf. Mere tid til udslusning kan fx være relevant, hvis afsoneren i en overgangsperiode mellem afsoning og løsladelse har brug for støtte til at fortsætte uddannelsen efter løsladelsen.

Oplysningerne om, at Sagsøger var optaget på en Smart Learning uddannelse er indgået som et element i skønnet over, at ikke der forelå sådanne særlige grunde til, at Sagsøger kunne få fremrykket tidspunktet for uledsaget udgang. Der er ikke grundlag for at tilsidesætte Kriminalforsorgens vurdering.

Kriminalforsorgen gør hertil gældende, at der er tale om en uddannelse af relativt kort varighed, som af den grund kan gennemføres under Sagsøgers afsoning, eller i givet fald fortsættes og færdiggøres efter løsladelse.

Det bemærkes i den forbindelse, at Smart Learning på deres hjemmeside (bilag 20) angiver, at en fuld akademiuddannelse (60 ECTS) i IT ved deltidstudie forventes at vare 2-3 år.

Sagsøger blev bevilget fire fag og et afslutningsprojekt, (bilag F, s. 2), hvilket udgør 30 ECTS og dermed en halv akademiuddannelse i IT.

Henset til uddannelsens længde er der dermed ikke en mulighed, som forspildes, fordi han har fået afslag på fremrykket tidspunkt for uledsaget udgang.

4.2.2 Ikke fremrykning af hensyn til børn

Der er videre ikke grundlag for en fremrykning på grund af hensynet til Sagsøgers behov for samvær med sin søn.

Sagsøger var på afgørelsestidspunktet meddelt tilladelse til ledsaget udgang til halvdelen af straffen var udestået den 24. juni 2025, hvor han efter sædvanlig praksis for langtidsafsonere skulle overgå til uledsaget udgang (bilag E).

Foruden samværet i fængslet afviklede Sagsøger – som følge af tilladelsen – ledsagene udgange til nærtstående, herunder sin søn. Det forhold, at Sagsøgers samvær med sin søn fandt sted hos Sagsøgers mor ændrer selvsagt ikke herpå.

Under disse omstændigheder er der ikke en særlig grund til, at der for Sagsøger sker fremrykning af tidspunktet for uledsaget udgang af hensyn til hans søn.

4.2.3 Ikke fremrykning på grund af en ikke uvæsentlig holdnings- og adfærdsændring

Der er heller ikke grundlag for en fremrykning på grund af en ikke uvæsentlig holdnings- og adfærdsændring.

Der foreligger således ikke oplysninger i sagen, der godtgør, at der er sket en ikke uvæsentlig holdnings- eller adfærdsændring hos Sagsøger i forhold til misbrug, kriminalitet mv., som anført i udgangsvejledningen, kapital 16, punkt 69, som kan udgøre sådanne særlige grunde.

Den af Sagsøger fremlagte dokumentation for deltagelse i AMU-kurser (bilag 16), og det i handleplanen anførte om, at hans risiko- og behovsniveau blev vurderet som lavt, og at han var i en prosocial udvikling og gav udtryk for et forandringsønske (bilag 17), giver ikke grundlag for at tilsidesætte Kriminalforsorgens vurdering.

I forhold til den fremlagte rapport over det ledsagende udgangsforløb (bilag 18), samt det anførte om, at den skulle være udtryk for, at den ledsagende fængselsbetjent var overbevist om, at der ikke burde være noget til hinder for, at Sagsøger kunne starte uledsaget udgangsforløb, og at det ledsagede udgangsforløb *burde* afsluttes, bemærkes det, at afgørelsen af, om der er grundlag for at overgå til uledsaget udgang, ikke ligger hos pågældende fængselsbetjent. Allerede af den grund, er det anførte uden betydning.

Rapporten omhandler desuden et forløb med ledsaget udgang hver anden måned, som helt planmæssigt blev afsluttet med sidste ledsagede udgang den 1. december 2024, hvilket også fremgår af Kriminalforsorgens tilladelse af 26. november 2024 om Sagsøgers overflyttelse til halvåbent fængsel efter, at han havde gået den sidste ledsagede udgang den 1. december 2024 (bilag 22).

Det fremgår derudover af handleplanen (bilag 17, s. 7, nederst), at Sagsøger, efter afslutningen af forløbet med ledsaget udgang hver anden måned, nu er startet et forløb med ledsaget udgang hver måned. Dette forløb varer seks måneder.

Kriminalforsorgen skal endelig bemærke, at oplysninger om, at Sagsøger begik kriminalitet i dagene op til 1. august 2019 under en tidligere prøveløsladelse, ikke er indgået som et skønselement i afgørelsen om afslag på fremrykket udgang. Sagsøgers anbringende herom ses derfor ikke at have relevans.

5. TIL STØTTE FOR HJEMVISNING

5.1.1 Forudsætningen om, at udgang på et tidligere tidspunkt findes ubetænkelig

Kriminalforsorgen har ikke i afgørelsen af 5. december 2024 (bilag 11), som er til prøvelse, taget stilling til, om det vil være ubetænkeligt at fremrykke tidspunktet for Sagsøgers uledsagede udgang. Denne vurdering tilkommer efter loven Kriminalforsorgen.

Såfremt denne vurdering blev foretaget af retten, ville retten således foretage en vurdering, som lovgiver har besluttet først og fremmest skal foretages af forvaltningen. Retten ville dermed reelt agere som administrativ myndighed, hvilket ikke er sigtet med adgangen til domsstolsprøvelse i sager som denne.

5.1.2 Tortgodtgørelse

Allerede fordi Sagsøger ikke har godtgjort, at de erstatningsretlige betingelser er opfyldte, skal Kriminalforsorgen frifindes for den nedlagte påstand om tort.

Der er desuden ingen holdepunkter for, at et (urigtigt) administrativt afslag på uledsaget udgang anses for en krænkelse af “frihed, fred, ære eller person” i erstatningsansvarslovens § 26’s forstand.
...

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

Efter udgangsbekendtgørelsens § 37, stk. 3, kan personer idømt 8 års fængsel eller mere først få uledsaget udgang, når halvdelen af straffen er afsonet. Kun hvis der foreligger særlige grunde, kan udgang gives tidligere, og det kræver, at en tidligere udgang vurderes ubetænkelig.

Ifølge udgangsvejledningen kan særlige grunde bl.a. være, at den indsatte forventes at kunne prøveløslades tidligt efter § 40 a, stk. 1, nr. 1, eller har behov for en længere udslusningsperiode. Det kan f.eks. skyldes behov for et længere uddannelses- eller behandlingsforløb, hensyn til børn, familie eller helbred, eller en væsentlig positiv ændring i holdning og adfærd, selv om betingelserne for § 40 a ikke er opfyldt.

Retten lægger til grund, at Sagsøger havde afsonet halvdelen af sin straf den 24. juni 2025, og at det er ubestridt, at han ikke skønnes at kunne prøveløslades tidligt efter straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1.

Danmarks Fængsler har ved afgørelsen af 5. december 2024 lagt vægt på, at det vil være muligt for Sagsøger at gennemføre den ønskede uddannelse med det udgangsforløb, der er givet efter gældende regler og praksis, og at Sagsøger, udover samværet fastsat ved Familieretten i Viborg, også afviklede ledsagede besøg hos nærtstående, herunder sin søn.

Retten finder herefter ikke, at Sagsøger har godtgjort, at der er grundlag for at tilsidesætte Danmarks Fængslers vurdering, hvorefter der hen-set til Sagsøgers personlige forhold ikke ses at foreligge sådanne særlige grunde, at der kan gives tilladelse til tidligere uledsaget udgang.

På den baggrund er der ikke grundlag for at tilsidesætte eller hjemvise Danmarks Fængslers afgørelse af 5. december 2024.

Danmarks Fængslers påstand om frifindelse tages derfor til følge.

Sagsomkostningerne er efter sagens værdi, forløb og udfald fastsat til dækning af advokatudgift med 35.000 kr. Danmarks Fængsler er ikke momsregistreret.

Sagsøger har haft fri proces under sagen, hvorfor beløbet betales af statskassen.

THI KENDES FOR RET:

Danmarks Fængsler frifindes.

Statskassen skal inden 14 dage til Danmarks Fængsler betale sagsomkostninger med 35.000 kr.

Sagsomkostningerne bliver forrentet efter rentelovens § 8 a.

Publiceret til portalen d. 06-01-2026 kl. 13:59

Modtagere: Sagsøgte Danmarks Fængsler, Advokat Merac Hamid, Advokat (H) Sanne H. Christensen